

Aruba Modeltrein Museum

Treinreiziger

door de tijd

Op de vraag of een treinemuseum op Aruba niet een beetje een vreemde keuze is, gezien het feit dat er op het eiland geen treinen rijden, vertelt initiatiefnemer Jaap De Vries: "Mensen denken vaak dat er nooit treinen hebben gereden op Aruba, maar dat klopt niet. Vroeger maakte de raffinaderij gebruik van treinen. Daar liggen ze." Hij wijst uit het raam. "Die vlakte was er vroeger niet. Daar dumpte de raffinaderij alles wat ze kwijt wilde in de mijnschachten. Dus toen ze stopten met het gebruiken van treinen, hebben ze alles daar neergegooid. Later is het afgedicht met een speciale laag en hebben ze de boel volgestort met grond."

Door Marjanne Havelaar

Als je binnenkomt in het Aruba Modeltreinen Museum, kom je direct in de stemming. Een grote modelspoorbaan staat opgesteld in een hoek. Over twee verdiepingen rijdt een trein in de rondte. Een andere hoek is ingericht met Brio-treintjes voor de kleintjes. Daar kunnen ze heerlijk spelen. Aan de muren prijken prachtige foto's van treinen en ook hangen er verschillende bestemmingsborden, zoals op treinen hingen, voordat alles elektronisch werd. Voor het raam liggen een paar dikke boeken over de historie van de trein. De Vries heeft ze daar niet slechts voor de sier liggen, maar probeert met behulp van de boeken en bronnen als het Historisch Archief en de dossiers van de douanediens te achterhalen welk materieel precies op Aruba heeft gereden.

Dan gaan we het eigenlijke museum in. De Vries verklaart: "Hier hebben we de airco aan, want de luchtvochtigheid mag niet hoger worden dan ongeveer zestig procent. Wordt het hier vochtiger, dan gaan bepaalde onderdelen roesten." In de eerste kast staan modeltreinen die rijden op een spoor van 16,5 millimeter breed. "Er zijn modeltreinen met verschillende spoorbreedtes", aldus De Vries, "De af-

standen tussen de rails variëren van 6,5 tot maar liefst 60 millimeter." De Vries bezit treinen van alle formaten. We beginnen bij de eerste kast. Daarin staan allerlei modellen van rijtuigen die ook in het echt rijden, zoals het privé-rijtuig van koningin Beatrix. Een serie Duitse miniaturen laat zien wat er zoal bij de Duitse Spoorwegen rondrijdt.

DINKY TOYS

De geschiedenis van de modelspoorbanen begint in de tweede helft van de negentiende eeuw. Later maakte de industrie een grote vlucht, vooral in het vooroorlogse Amerika. Na de Tweede Wereldoorlog kwam de speelgoedindustrie met de Amerikanen mee naar "hun" stukje Duitsland. Märklin was een van de grote namen op modeltreingebed. De Vries laat ook wat oude automodellen zien van voor de Tweede Wereldoorlog. "Deze zijn gemaakt door Schmidt und Co. Die mensen waren hun tijd ver vooruit. Kijk, deze auto maakt muziek en deze kan niet van de tafel afrijden, want er zit een vernuftig wiel onder, dat er voor zorgt, dat de auto afslaat als hij over de rand gaat." Nog weer een ander vehikel staat geparkeerd in een garage met een telefoontje aan de muur. "Als je de telefoon opneemt en de auto vertelt dat hij moet gaan rijden, dan vertrekt hij.

Roep je "stop", dan doet hij dat ook," aldus De Vries.

In een andere kast staan een aantal modellen gemaakt door Hornby Unlimited, de fabriek die ook de Dinky Toys maakte. "Kijk, deze is nog in 'mint-condition', nog nooit mee gespeeld. Die heb ik bij een antiekhandelaar voor weinig geld op de kopgetikt. Tien pond, daar begon het mee". In de kast staan ook een aantal reclamewagens. Bananas, Crawfords Biscuits en Cadbury chocolade worden erop aangeprezen. De Vries vertelt dat die iets duurder waren in die tijd. "Dus werden er niet zoveel van verkocht. Nu hebben ze verzamelmwaarde, omdat er zo weinig van zijn."

We worden onderbroken door het geluid van een stoomfluit. "Dat is de klok, het is zes uur", lacht De Vries. Hij loopt door naar een kast waar een hele serie Amerikaanse Greyhound bussen in staat geparkeerd. "Corgy Toys maakte deze, het zijn allemaal collectors items, vertelt De Vries. "Serve your country: Do a man's job in the navy, pin the waves", staat op een van de bussen te lezen. "Deze bus is beschilderd na de aanval op Pearl Harbor op 7 december 1941. Ik dacht altijd dat "waves" gewoon golven waren, maar enige tijd geleden had ik een bezoeker, die er meer vanaf wist. Hij vertelde me dat de "Waves" de afdeling van het leger was waar de vrouwen dienden", aldus De Vries. Een andere Greyhound staat ook in het teken van de Tweede Wereldoorlog. Het teken van de Britse Royal Airforce staat erop als gebaar van solidariteit van de Amerikanen met de Britten, toen die ten

tijde van de Blitzkrieg door de Duitsers met bommen werden bestookt.

Dan komen we bij de kast waar het oudste stuk uit de verzameling staat. Helaas niet helemaal compleet, maar de locomotief stamt uit 1895. Een andere bijzonderheid is een model van de snelste auto die ooit op de openbare weg heeft gereden. "Deze wagen zette in 1937 het wereldrecord op de weg op 425 kilometer per uur. Dat record is daarna nooit meer geëvenaard. De Reichsautobahn was voor de gelegenheid afgesloten voor al het overige verkeer. Dat kan nu natuurlijk niet meer", vertelt De Vries.

LANGSTE

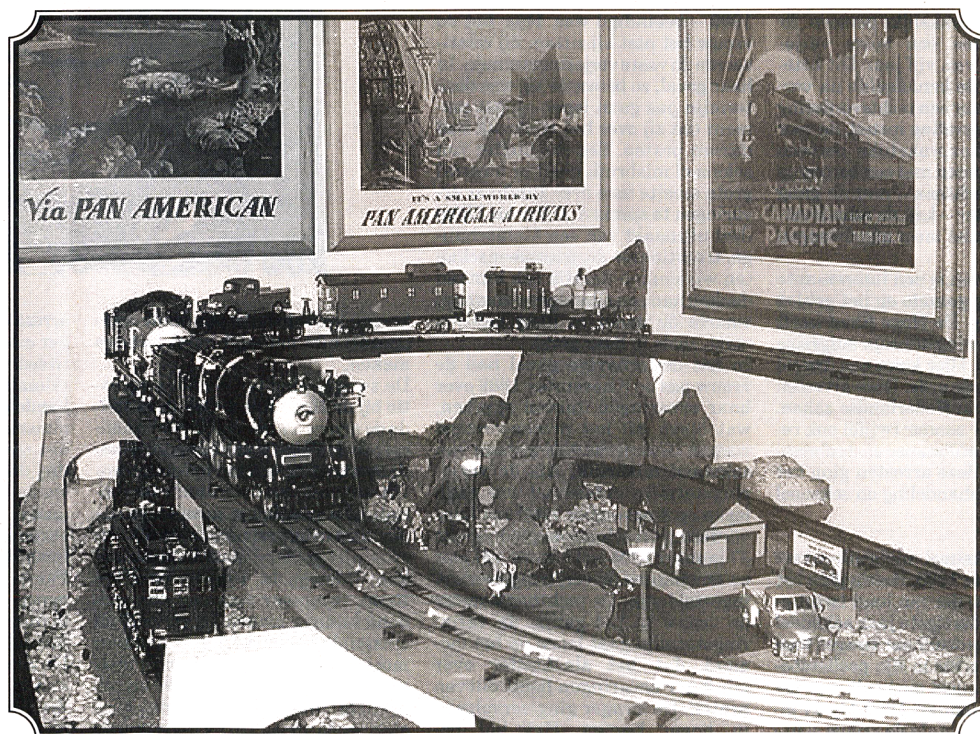
In weer een ander kast staat het modernere spul. "Het is niet zo oud, zegt De Vries, maar wel allemaal "limited editions". Onder andere is een model te zien van een deel van de trein waarmee in 1987 in Nederland het record werd gevestigd van de langste trein ter wereld. "Zestig wagons werden getrokken door een Nederlandse locomotief, deze prestatie is opgenomen in het Guinness Book of Records", aldus De Vries. Hier staat ook een model van de grootste stoomlocomotief die ooit in de wereld heeft rondgereden. Vanwege het uiterst kleine aantal modellen dat Märklin daarvan gemaakt heeft, reageren verzamelaars die het museum bezoeken soms met lichte afgunst. De echte "loc" moest ieder uur stoppen om water in te nemen en bevatte een lopende-band-systeem voor het transport van steenkool voor het vuur.

Nog veel meer staaltjes van bijzondere

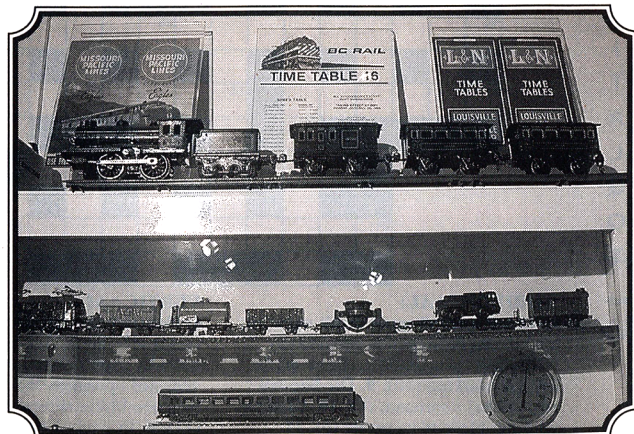
modelbouw staan in de volgende kast. De koningsblauwe trein van keizer Wilhelm II en de rijtuigen van koning Ludwig II van Beieren, die daarmee naar zijn slot Neuschwanstein reed.

Het museum trekt ondanks de wat afgelegen ligging een stroom van bezoekers. Tachtig procent Amerikanen, tien procent Zuid-Amerikanen en de rest voornamelijk uit Aruba zelf. Velen van hen verzamelen zelf modeltreinen of hebben in hun leven iets met treinen of andere onderdelen van de collectie te maken gehad. Zo kreeg het museum onlangs bezoek van een 86 jaar oude heer die in de Tweede Wereldoorlog als kapitein op een bommenwerper had meegewerkt de Messerschmidt vliegtuigfabriek plat te bombarderen. "De man was nog maar net vertrokken, of er stapte een oud-luitenant van de Royal Airforce binnen. Jammer dat die twee elkaar niet hebben ontmoet", aldus De Vries. Hij is zelf dagelijks in het museum om bezoekers rond te leiden. Daarnaast probeert hij de collectie nog verder uit te breiden, wat soms ook vanzelf gaat, wanneer bezoekers zich herinneren dat ze nog iets op zolder hebben liggen en dat wel tegen een zacht prijsje van de hand willen doen.

Alleen al voor de verhalen van De Vries is een bezoek aan het Aruba Modeltreinen Museum de moeite waard. Het is te vinden in San Nicolas, Koolbaaibergstraat 12 en geopend van dinsdag tot en met zaterdag van tien uur 's morgens tot vijf uur 's middags.



Een grote modelspoorbaan staat opgesteld in een hoek.



Allerlei modeltreinen, waarvan vele in 'mint-condition' zijn te bewonderen.